

Regeringens proposition 2015/16:200

En utvidgad skyldighet att anmäla växtskadegörare

Prop.
2015/16:200

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 1 september 2016

Stefan Löfven

Sven-Erik Bucht
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Som en följd av ändringar i rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen föreslås i propositionen ändringar i växtskyddslagen (1972:318) om skyldigheten att anmäla växtskadegörare. Den nuvarande anmälnings-skyldigheten innebär att den som har anledning anta att vissa växtskadegörare angripit växter eller växtodlingar på mark som denne äger eller brukar eller växter eller växtprodukter i lager som denne innehar för försäljning till andra än konsumenter genast ska anmäla detta till den myndighet som regeringen bestämmer.

Förslaget innebär att skyldigheten utvidgas till att gälla alla som konstaterar eller misstänker förekomst av vissa växtskadegörare. Det föreslås också en skyldighet för den som har gjort en anmälan att på begäran av den myndighet som regeringen bestämmer lämna ytterligare upplysningar om den anmälda förekomsten.

Slutligen föreslås att uppsåtliga brott mot anmälnings-skyldigheten straffbeläggs.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318).....	4
3	Ärendet och dess beredning	6
4	Den nya EU-regleringen	6
5	Den nuvarande regleringen	7
6	Förslag och bedömningar.....	9
6.1	En utvidgad anmälningsskyldighet.....	9
6.2	Rätt att meddela föreskrifter om undantag från anmälningsskyldigheten behålls.....	12
6.3	Närmare föreskrifter om anmälan	13
6.4	Skyldighet att lämna ytterligare uppgifter om den anmälda förekomsten	13
6.5	Sanktioner	14
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	17
8	Konsekvenser.....	17
8.1	Allmänt om förslaget.....	17
8.2	Konsekvenser för enskilda	18
8.3	Konsekvenser för det allmänna	19
9	Författningskommentar.....	20
Bilaga 1	Sammanfattning av Jordbruksverkets promemoria Regeringsuppdrag om skyldighet att anmäla vissa växtskadegörare.....	22
Bilaga 2	Författningsförslaget i Jordbruksverkets promemoria Regeringsuppdrag om skyldighet att anmäla vissa växtskadegörare.....	23
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	24
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	25
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	27
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 september 2016	29
	Rättsdatablad.....	30

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2015/16:200

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318).

2 Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318)

Härigenom föreskrivs¹ att 4 och 10 §§ och rubriken närmast före 4 § växtskyddslagen (1972:318) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anmälningsplikt

Anmälningsskyldighet

4 §²

Den som *har anledning anta att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt eller växtodling på mark som han äger eller brukar eller växter eller växtprodukter i lager som han innehar för försäljning till andra än konsumenter skall* genast anmäla detta. *Anmälan skall göras till den myndighet som regeringen bestämmer.*

Den som *konstaterar eller misstänker förekomst av en växtskadegörare som omfattas av föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 § ska* genast anmäla detta till den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från anmälningskyldigheten.

Den som har gjort en anmälan enligt första stycket ska på begäran av den myndighet som regeringen bestämmer lämna ytterligare upplysningar om den anmälda förekomsten.

10 §³

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. *inte gör en anmälan enligt 4 §,*

2. *inte följer ett föreläggande eller bryter mot en föreskrift eller ett förbud som har meddelats med stöd av 5, 5 a, eller 7 a §,*

3. *åsidosätter en skyldighet enligt 6 §, eller*

4. *utfärdar sundhetsintyg utan att ha fått uppgiften överlämnad*

1. *inte följer ett föreläggande eller bryter mot en föreskrift eller ett förbud som har meddelats med stöd av 5, 5 a, eller 7 a §,*

2. *åsidosätter en skyldighet enligt 6 §, eller*

3. *utfärdar sundhetsintyg utan att ha fått uppgiften överlämnad till sig enligt 7 a § tredje stycket.*

Till böter döms även den som

¹ Jfr rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 652/2014.

² Senaste lydelse 2006:808.

³ Senaste lydelse 2013:1057.

till sig enligt 7 a § tredje stycket. uppsåtligen inte gör en anmälan enligt 4 §. Prop. 2015/16:200

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

3 Ärendet och dess beredning

En ny bestämmelse om att medlemsstaterna ska föreskriva om en anmälningsskyldighet avseende växtskadegörare, artikel 15a, har införts i rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen. Mot den bakgrunden uppdrog regeringen genom beslut den 1 oktober 2015 åt Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) att lämna förslag till hur en ny bestämmelse om anmälningsskyldighet bör utformas i växtskyddslagen (1972:318), analysera konsekvenserna av förslaget samt se över och vid behov föreslå ändringar i den straffbestämmelse som är kopplad till anmälningsskyldigheten.

Jordbruksverket redovisade uppdraget den 14 januari 2016 i promemorian Regeringsuppdrag om skyldighet att anmäla vissa växtskadegörare. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning av remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2016/01231/SK).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 9 juni 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Regeringen har justerat författningskommentaren till 4 § växtskyddslagen i enlighet med Lagrådets synpunkt. Lagrådets synpunkt på straffbestämmelsen i 10 § andra stycket behandlas och bemöts i avsnitt 6.5. I förhållande till lagrådsremissen görs en redaktionell ändring i 4 §.

4 Den nya EU-regleringen

Den nya artikeln 15a i direktiv 2000/29/EG som ställer krav på medlemsstaterna att föreskriva om en anmälningsskyldighet avseende växtskadegörare infördes genom artikel 47 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 652/2014 av den 15 maj 2014 om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial, och om ändring av rådets direktiv 98/56/EG, 2000/29/EG och 2008/90/EG, Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002, (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 396/2005, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009, och om upphävande av rådets beslut 66/399/EEG, 76/894/EEG och 2009/470/EG. Enligt artikel 54 i denna förordning ska den nya artikeln 15a börja tillämpas från och med den 1 januari 2017.

Artikel 15a anger att medlemsstaterna ska föreskriva att varje person som får vetskap om förekomsten av en av de skadegörare som förtecknas

i bilaga I eller bilaga II till direktivet, eller en skadegörare som omfattas av en åtgärd som avses i artikel 16.2 eller 16.3 i direktivet, eller har orsak att misstänka sådan förekomst, skriftligen och inom tio kalenderdagar ska underrätta den behöriga myndigheten och, om den behöriga myndigheten så kräver, lämna den information om denna förekomst som han eller hon förfogar över.

Den 18 december 2015 träffades en politisk överenskommelse mellan Europeiska unionens råd och Europaparlamentet om innehållet i en ny EU-förordning om skyddsåtgärder mot växtskadegörare som på sikt ska ersätta direktiv 2000/29/EG (rådets dokument 15142/1/15 REV1). I artikel 102.7 i det överenskomna utkastet till ny förordning gjordes en ändring av artikel 47 i förordning (EU) nr 652/2014 som innebär att den nya artikel 15a i direktiv 2000/29/EG ska ändras på så sätt att det inte ska ställas krav på att anmälan görs skriftligen men däremot att den görs genast. Ingen ändring gjordes i övrigt. Enligt artikel 103 i förordningsutkastet ska artikel 15a alltså börja tillämpas den 1 januari 2017. Den överenskomna förordningen beräknas kunna antas formellt under hösten 2016. En svensk översättning av den nya versionen av artikel 15a finns i rådets dokument 8338/1/16. Den lyder enligt följande:

Medlemsstaterna ska föreskriva att varje person som får vetskap om förekomsten av en av de skadegörare som förtecknas i bilaga I eller bilaga II, eller en skadegörare som omfattas av en åtgärd som avses i artikel 16.2 eller 16.3, eller har anledning att misstänka sådan förekomst, omedelbart ska anmäla detta till den behöriga myndigheten och, om den behöriga myndigheten så kräver, lämna den information om förekomsten som han eller hon förfogar över. Om underrättelsen inte inlämnats skriftligen ska den behöriga myndigheten officiellt dokumentera den.

5 Den nuvarande regleringen

I växtskyddslagen (1972:318) finns det bestämmelser om växtskadegörare. Syftet med bestämmelserna är att bekämpa och hindra spridning av växtskadegörare som omfattas av lagen och som allvarligt kan skada växter, växtprodukter, växtodling, skog eller annan mark. För att kunna åstadkomma detta innehåller lagen bestämmelser som gör det möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om eller i enskilda fall fatta beslut om att vidta vissa särskilt angivna åtgärder.

Enligt 3 § första stycket får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka växtskadegörare som åtgärder enligt 5 och 5 a §§ växtskyddslagen (1972:318) får vidtas mot. Sådana föreskrifter får meddelas endast när det gäller växtskadegörare som allvarligt kan skada växter, växtprodukter, växtodlingar, skogar eller annan mark.

Enligt 4 § första stycket växtskyddslagen ska den som har anledning anta att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt eller växtodling på mark som han äger eller brukar

Prop. 2015/16:200 eller växter eller växtprodukter i lager som han innehar för försäljning till andra än konsumenter genast anmäla detta till den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 4 § andra stycket växtskyddslagen meddela föreskrifter om undantag från anmälningsskyldigheten.

De skadegörare som omfattas av anmälningsskyldigheten är alltså sådana som allvarligt kan skada växter, växtprodukter, växtodling, skog eller annan mark och som omfattas av föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 3 § första stycket växtskyddslagen. Bemyndigandet har genom 3 § förordningen (2006:817) om växtskydd m.m. vidarebefordrats till Jordbruksverket som meddelat föreskrifter om detta.

Av Jordbruksverkets föreskrifter framgår att anmälningsskyldigheten omfattar de skadegörare som Sverige enligt direktiv 2000/29/EG är skyldigt att förhindra införsel och spridning av, dvs. alla skadegörare som förtecknas i bilagorna I och II till direktivet utom sådana skadegörare i del B i bilagorna som Sverige inte är skyddad zon för. Med skyddad zon avses en zon inom unionen som bedömts vara fri från en eller flera skadegörare som förekommer i andra delar av unionen och där det finns en risk att skadegöraren ska etablera sig. Vissa allvarliga typer av skadegörare som omfattas av föreskrifter som Jordbruksverket meddelat med stöd av 3 § förordningen om växtskydd m.m. har i Jordbruksverkets föreskrifter undantagits från anmälningsskyldigheten eftersom deras förekomst i Sverige redan är känd.

Anmälningsskyldigheten gäller den som äger eller brukar mark eller innehar växter eller växtprodukter för försäljning till andra än konsumenter. Markägare kan vara vem som helst, t.ex. privatpersoner, företag, kommuner, stat eller kyrka. Brukare kan t.ex. vara lantbrukare, plantskolor och hobbyodlare. Även mark är ett vitt begrepp som exempelvis omfattar jordbruksmark, skog, parker, privata trädgårdar, friluftsområden och naturreservat. Med den som för försäljning till andra än konsumenter håller växter och växtprodukter i lager avses lagerhållare i grossistledet.

6.1 En utvidgad anmälningsskyldighet

Regeringens förslag: Den nuvarande anmälningsskyldigheten ska utvidgas till att gälla var och en som konstaterar eller misstänker förekomst av en växtskadegörare som omfattas av Statens jordbruksverks föreskrifter om bekämpning eller kartläggning av växtskadegörare.

Jordbruksverkets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Jordbruksverket föreslår dock att anmälningsskyldigheten ska gälla även för växtskadegörare som omfattas av beslut som meddelats med stöd av 3 § andra stycket.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte haft något att invända mot förslaget. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* anser dock att det är mycket otydligt vilka aktörer som förväntas ha vilka kunskaper och att det därmed också är svårt att bedöma antalet aktörer som i praktiken kan komma att beröras. Enligt LRF:s uppfattning behövs ytterligare klargöranden kring detta. Vidare har flera remissinstanser – *Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Skogsstyrelsen, Föreningen Sveriges Stads-trädgårdsmästare* och *Sveriges Byggindustrier* – påtalat vikten av lättillgänglig information om den föreslagna lagändringen och om vilka skadegörare som är anmälningsskyldiga.

Skälen för regeringens förslag

Vad ska anmälas?

Enligt artikel 15a i direktiv 2000/29/EG ska anmälningsskyldigheten gälla redan då någon får vetskap om eller har orsak att misstänka förekomst av en skadegörare. Det krävs alltså inte – som i dag – att en skadegörare har angripit en växt eller växtprodukt för att någon ska bli anmälningsskyldig.

Vidare ska enligt artikel 15a anmälningsskyldigheten gälla dels för skadegörare som förtecknas i bilaga I och II till direktivet, dels för skadegörare som omfattas av en åtgärd som avses i artikel 16.2 eller 16.3 i direktivet.

Som redovisats i avsnitt 5 framgår det av Jordbruksverkets föreskrifter vilka skadegörare som den nuvarande anmälningsskyldigheten omfattar. Dessa motsvarar de skadegörare som förtecknas i bilagorna I och II till direktivet med undantag för de skadegörare i del B i bilagorna som Sverige inte är skyddad zon för, dvs. skadegörare som redan är etablerade eller inte riskerar att spridas i Sverige. Det får anses ligga i sakens natur att anmälningsskyldigheten i artikel 15a måste avgränsas på samma sätt även om en sådan begränsning inte uttryckligen framgår av artikelns lydelse. Bestämmelserna om skyddade zoner har nämligen införts just för att ta hänsyn till olikheter i de ekologiska förhållandena och i utbredningen av vissa skadegörare (jfr skäl 24 till direktiv 2000/29/EG). Systematiken i det nuvarande EU-regelverket är sådan att

Prop. 2015/16:200 en medlemsstat inte ska vara skyldig att vidta åtgärder för att förhindra etablering av skadegörare som redan är etablerade på dess territorium eller inte riskerar att spridas, dvs. skadegörare som i EU är reglerade som skadegörare för skyddad zon men som medlemsstaten inte är skyddad zon för. Anmälningsskyldigheten enligt artikel 15a måste enligt regeringens mening alltså förstås så att den inte ska omfatta skadegörare som förtecknas i del B i bilagorna I och II till direktivet och som medlemsstaten inte är skyddad zon för. Denna begränsning bör tydliggöras i den ansvariga myndighetens föreskrifter.

Åtgärder enligt artikel 16.2 eller 16.3 gäller inte bara skadegörare som förtecknas i bilaga I och II till direktivet utan även andra skadegörare som inte tidigare förekommit inom unionen. De åtgärder som avses är skyddsåtgärder som vidtas av en medlemsstat (artikel 16.2) eller kommissionen (artikel 16.3) för att förhindra risken för spridning till andra medlemsstater. Enligt artikel 16.3 kan kommissionen fatta ett genomförandebeslut om åtgärder för att förhindra att skadegörare förs in i och sprids inom unionen. Ett sådant beslut kan bland annat innebära att en skadegörare som inte förtecknats i direktivbilagorna bedöms vara så pass allvarlig att tillfälliga åtgärder behövs redan innan en fullständig riskvärdering har visat att skadegöraren behöver förtecknas i bilagorna. I dagsläget finns det sådana beslut för sju skadegörare som inte förtecknats i någon av bilagorna. Det finns även möjlighet enligt artikel 16.2 att vidta sådana tillfälliga åtgärder nationellt, innan det finns ett beslut på EU-nivå.

Bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter och rätt att fatta beslut i det enskilda fallet om sådana tillfälliga åtgärder finns i 3 § andra stycket växtskyddslagen. Enligt den bestämmelsen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela tidsbegränsade föreskrifter eller beslut som avses i 5 eller 5 a §§ beträffande andra växtskadegörare än de som avses i första stycket om det finns särskilda skäl.

För att även sådana skadegörare som inte förtecknats i bilagorna I och II till direktivet och som är föremål för åtgärder som föreskrivits med stöd av 3 § andra stycket ska omfattas av anmälningsskyldigheten bör 4 § ändras så att det i paragrafen tas in en hänvisning även till föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 § andra stycket växtskyddslagen.

Skadegörare som omfattas av beslut i enskilda fall enligt 5 eller 5 a §§ bör dock i motsats till vad Jordbruksverket har föreslagit i sin promemoria inte omfattas av anmälningsskyldigheten. Sådana beslut, som t.ex. kan avse smittrening av lokaler eller förstöring av växter riktar sig mot enskilda och kan – till skillnad från föreskrifter enligt 3 § andra stycket – inte antas vara kända för allmänheten.

Sammanfattningsvis bör anmälningsskyldigheten gälla sådana skadegörare som förtecknas i bilagorna 1 och 2 till direktivet (med undantag för skadegörare som förtecknas i del B i bilagorna I och II till direktivet och som medlemsstaten inte är skyddad zon för) samt övriga skadegörare som omfattas av åtgärder enligt artikel 16.2 eller 16.3 i direktivet. Det är alltså fråga om allvarliga skadegörare eller skadegörare som kan misstänkas vara allvarliga och som inte tidigare är etablerade i Sverige och vars spridning bör förhindras.

I dag gäller anmälningsskyldigheten enligt 4 § första stycket växtskyddslagen endast den som äger eller brukar mark, eller innehar växter eller växtprodukter för försäljning till andra än konsumenter och som har anledning att anta angrepp av en allvarlig växtskadegörare.

Artikel 15a i direktiv 2000/29/EG begränsar inte kretsen av anmälningsskyldiga till vissa kategorier av personer utan gäller enligt sin lydelse ”varje person som får vetskap om eller har orsak att misstänka förekomst av en skadegörare”.

När det gäller uttrycket ”den som får vetskap om en förekomst” skulle detta kunna förstås så att det avser inte bara den som själv upptäcker en skadegörare utan även den som på annat sätt får vetskap om en förekomst av skadegörare, t.ex. genom tv, tidningar eller andra medier. Detta kan dock knappast vara avsikten. Det måste vara den som själv ser en skadegörare eller vad som kan misstänkas vara en skadegörare och inte personer som genom andrahandsuppgifter fått vetskap om skadegöraren som bäst kan se till att den ansvariga myndigheten får tillförlitlig och aktuell information om skadegöraren.

Uttrycket ”den som har orsak att misstänka” en förekomst av en skadegörare kan leda till onödig oklarhet om vad som ska krävas för att någon ska bli anmälningsskyldig. För att uppnå det åsyftade resultatet bör det enligt regeringens mening räcka med att använda ordet ”misstänker”. Mot bakgrund av vad som nu sagts gör regeringen bedömningen att 4 § bör ändras så att anmälningsskyldigheten omfattar den som konstaterar eller misstänker förekomst av en skadegörare.

De angivna preciseringarna bör enligt regeringens mening, i vart fall i viss mån, tydliggöra vilka som kan komma att omfattas av anmälningsskyldigheten, så som *LRF* och flera andra remissinstanser efterfrågar. I praktiken handlar det endast om den som i sin yrkesverksamhet sysslar med växter eller privatpersoner med omfattande kunskap om växter som kan antas ha den kompetens som krävs för att kunna konstatera eller misstänka förekomst av en anmälningsskyldig skadegörare. Det kan t.ex. röra sig om – utöver markägare, brukare och lagerhållare som redan i dag är anmälningsskyldiga – forskare, rådgivare inom jordbruk, trädgård och skog samt personer som handlar med växter men också hobbyodlare, medlemmar i entomologiska sällskap och trädgårdsföreningar.

När ska anmälan göras?

Det nuvarande kravet enligt 4 § första stycket på att en anmälan ska göras genast och till den myndighet som regeringen bestämmer bör enligt regeringens bedömning behållas med hänsyn till vikten av att ansvarig myndighet snabbt kan vidta åtgärder när en förekomst av skadegörare har konstaterats. Enligt artikel 15a i 2000/29/EG räcker det visserligen att anmälan sker skriftligen inom tio dagar. Valet att i lagen föreskriva att anmälan ska göras genast motsvarar dock innehållet i en politiskt överenskommen, men ännu inte formellt antagen ändring av artikel 15a som beskrivits närmare i avsnitt 4.

Flera remissinstanser har framhållit vikten av att den ansvariga myndigheten säkerställer att genomförandet av förslaget kompletteras med tydlig och lättillgänglig information om vilka skadegörare som ska anmälas. Även Jordbruksverket har i sitt remitterade förslag betonat detta. Regeringen instämmer i vad som framkommit om behovet av informationsinsatser. Informationsinsatser är en viktig förutsättning för att anmälningsskyldigheten ska fungera i praktiken. Det ligger i den ansvariga myndighetens uppgift att förebygga spridning av och bekämpa växtskadegörare att genomföra sådana informationsinsatser.

6.2 Rätt att meddela föreskrifter om undantag från anmälningsskyldigheten behålls

Regeringens bedömning: Möjligheten för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från anmälningsskyldigheten bör behållas.

Jordbruksverkets förslag: Överensstämmer inte med regeringens bedömning. Jordbruksverket föreslår att bemyndigandet i lagen att föreskriva om undantag från anmälningsskyldigheten tas bort men gör samtidigt bedömningen att undantag för almsjuka skulle kunna behållas eftersom skadegöraren inte förtecknas i direktiv 2000/29/EG och därmed inte omfattas av direktivets bestämmelse om anmälningsskyldighet.

Remissinstanserna: *Lantbrukarnas riksförbund (LRF)* ifrågasätter Jordbruksverkets slutsats att det enligt artikel 15a i direktiv 2000/29/EG inte finns någon möjlighet att göra undantag från anmälningsskyldigheten och menar att det skulle motverka syftet med anmälningsskyldigheten om även skadegörare som är vitt spridda och kända sedan tidigare ska omfattas av anmälningsskyldigheten. LRF framhåller att det måste finnas ett sätt för Sverige att behålla gällande undantag och därigenom inte göra fler förändringar i regelverket än nödvändigt.

Skälen för regeringens bedömning: Varken artikel 15a eller övriga bestämmelser i direktiv 2000/29/EG medger att några av de skadegörare som förtecknas i direktivbilagorna eller som omfattas av beslut enligt artikel 16.2 eller 16.3 i direktivet undantas från den nya anmälningsskyldigheten. Systematiken i växtskyddslagen är dock sådan att den föreslagna anmälningsskyldigheten kommer att omfatta växtskadegörare som omfattas av föreskrifter om någon av de åtgärder som nämns i 5 eller 5 a §§. Det kan, som LRF är inne på, inte uteslutas att det kan uppkomma situationer då det inte är nödvändigt att upprätthålla en anmälningsskyldighet. Mot den bakgrunden bör bemyndigandet i 4 § andra stycket växtskyddslagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från anmälningsskyldigheten finnas kvar.

Därutöver framgår av vad som anförts i avsnitt 6.1 att regeringen anser att anmälningsskyldigheten enligt artikel 15a får förstås så att den inte ska omfatta de skadegörare i del B i bilagorna till direktiv 2000/29/EG

som Sverige inte är skyddad zon för, dvs. skadegörare som redan förekommer eller inte riskerar att spridas i Sverige. Detta innebär alltså att sådana redan spridda skadegörare som förtecknas i direktivbilagorna, precis som *LRF* efterlyser, inte kommer att omfattas av anmälnings-skyldigheten.

6.3 Närmare föreskrifter om anmälan

Regeringens bedömning: Jordbruksverket bör få meddela närmare föreskrifter om anmälan.

Jordbruksverkets förslag: Överensstämmer i sak med regeringens bedömning. Jordbruksverket föreslår dock en annan lagteknisk lösning.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har berört frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Jordbruksverket har i sin promemoria föreslagit att det i lagen bör föras in ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska ingå i anmälan. Något sådant bemyndigande behövs dock inte. Regeringen kan i stället med stöd av 8 kap. 7 och 11 §§ regeringsformen i en förordning bemyndiga den ansvariga myndigheten (Jordbruksverket) att meddela närmare föreskrifter om anmälan, t.ex. i fråga om hur en anmälan ska göras och vilka uppgifter den ska innehålla.

6.4 Skyldighet att lämna ytterligare uppgifter om den anmälda förekomsten

Regeringens förslag: Den som har gjort en anmälan ska på begäran av den myndighet som regeringen bestämmer lämna ytterligare upplysningar om den anmälda förekomsten.

Jordbruksverkets förslag: Överensstämmer i stort med regeringens förslag. Jordbruksverket föreslår att det anges i lagen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i det enskilda fallet får besluta om vilka uppgifter som ska ingå i en anmälan.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 15a i direktiv 2000/29/EG ska medlemsstaterna föreskriva att den som är anmälningskyldig ska underrätta den behöriga myndigheten och, om den behöriga myndigheten så kräver, lämna den information om den anmälda förekomsten som han eller hon förfogar över. Det ställs således i direktivet krav på att myndigheten, efter det att en anmälan kommit in, ska kunna begära in ytterligare information från anmälaren. En bestämmelse om detta bör därför tas in i lagen.

Regeringens förslag: Den som uppsåtligen inte gör en anmälan enligt växtskyddslagen ska dömas till böter.

Jordbruksverkets bedömning: Överensstämmer inte med regeringens förslag. Jordbruksverket har bedömt att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot anmälningsskyldigheten även fortsättningsvis ska dömas till böter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte yttrat sig över Jordbruksverkets bedömning att den som inte gör en anmälan även fortsättningsvis bör dömas till böter. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det är tveksamt att generellt straffbelägga en underlåtenhet att anmäla förekomsten av något om det i princip krävs särskild sakkunskap för att man ska inse att man omfattas av anmälningsskyldigheten. Denna synpunkt gör sig enligt kammarrättens mening än mer gällande när det gäller de växtskadegörare som inte ens räknas upp i bilaga 1 och 2 till Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1995:94) utan endast omfattas av tillfälliga föreskrifter eller beslut. För det fall en straffbestämmelse föredras framför andra sanktioner anser kammarrätten att personkretsen bör begränsas, förslagsvis till den som omfattas av anmälningsskyldigheten i nuvarande 4 § växtskyddslagen. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anser, mot bakgrund av att växtpass är en garanti för att ett parti plantor från en utsädes- eller plantproducent anses fritt från vissa farliga skadegörare, att indragning av tillstånd borde vara en både lämplig och effektiv sanktion mot medveten underlåtenhet att anmäla fynd av farliga skadegörare. I och med att det just är vid försäljning av plantmaterial som de flesta farliga skadegörare sprids är det enligt länsstyrelsens uppfattning extra viktigt att plant- och utsädesproducenter följer den lagstadgade anmälningsskyldigheten.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 10 § växtskyddslagen ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte gör en anmälan enligt 4 § dömas till böter. Huruvida det vid ett genomförande av den föreslagna ändringen av 4 § även i fortsättningen ska leda till böter att inte göra en anmälan enligt 4 § kräver närmare överväganden.

I förarbetena till växtskyddslagen framgår att bötesstraff infördes i växtskyddslagen efter förebild av straffbestämmelserna i ett stort antal äldre författningar rörande växtskyddsverksamhet (jfr prop. 1972:89 s. 5 f.). Bakgrunden till att växtskyddslagen infördes var enligt förarbetena att angrepp av växtskadegörare årligen förorsakade den svenska växtodlingen stora förluster och att det enligt den dåvarande departementschefen var av stor betydelse att förebygga att växtskadegörare införs i landet och att inom landet upprätthålla kontroll med effektiv beredskap när det gäller att bekämpa och hindra spridning av växtskadegörare. Genom införandet av en växtskyddslag kunde reglerna om växtskydd som tidigare var spridda på ett flertal författningar samlas i en lag som skulle möjliggöra snabba ingripanden mot växtskadegörare (prop. 1972:89 s. 14 f.).

Även direktiv 2000/29/EG syftar till att skydda växter mot skadegörare och undvika ekonomiska förluster för berörda företag (skäl 4 i ingressen

till direktivet). Kravet på medlemsstaterna i artikel 15a i direktivet att föreskriva om en anmälningsskyldighet motiverades inte särskilt när ändringen gjordes genom beslutet om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 652/2014. Anmälningsskyldigheten har dock motiverats i den politiska överenskommelse om en ny EU-förordning om skyddsåtgärder mot växtskadegörare som beskrivits i avsnitt 4 med hänsyn till behovet av att säkerställa effektiva och snabba åtgärder vid förekomst av skadegörare (skäl 11 i ingressen till överenskommelsen mellan Europeiska unionens råd och Europaparlamentet om en ny förordning om skyddsåtgärder mot växtskadegörare, rådets dokument 15142/1/15 REV1).

Då den nya EU-regleringen liksom den nuvarande svenska anmälningsskyldigheten syftar till att möjliggöra snabba ingripanden mot växtskadegörare bör överträdelser av den utvidgade anmälningsskyldigheten – på samma sätt som gäller för överträdelser av den nuvarande anmälningsskyldigheten – leda till en tydlig sanktion från samhällets sida. Straff är inte det enda möjliga sanktionsinstrumentet. Möjligheten att använda administrativa sanktioner såsom vite eller sanktionsavgift bör också övervägas.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län anser i sitt remissvar att en lämplig sanktion för underlåtenhet att anmäla fynd av växtskadegörare skulle kunna vara att dra in den anmälningsskyldiges rätt att utfärda växtpass. Enligt direktiv 2000/29/EG ska vissa växter, växtprodukter och andra föremål som är potentiella bärare av skadegörare åtföljas av ett växtpass som visar att föreskrivna sundhetskrav är uppfyllda. Endast vissa av de aktörer som är anmälningsskyldiga har genom beslut av Jordbruksverket fått rätt att utfärda växtpass. Anmälningsskyldigheten träffar dock en betydligt vidare krets av aktörer. Det är därför inte lämpligt att använda återkallelse av rätten att utfärda växtpass som en administrativ sanktion vid överträdelse av skyldigheten att anmäla växtskadegörare.

Vite är en sanktion som används för att tvinga fram en önskad handling. Om någon har brutit mot anmälningsskyldigheten finns det inte något skäl att vid vite förelägga denne att anmäla eftersom det får antas att den ansvariga myndigheten – för att kunna dra slutsatsen att en anmälan borde ha gjorts – redan har tillgång till den relevanta informationen om en faktisk eller misstänkt förekomst av en växtskadegörare. Det är därför uppenbart att vite inte är något lämpligt val av sanktion.

Sanktionsavgifter kan ersätta straff när det är fråga om överträdelser som är lätta att konstatera och som inte kräver någon mer ingående utredning eller skönsmässig bedömning (för motsvarande resonemang, jfr prop. 2007/08:108 s. 18 f., prop. 2013/14:183 s. 33 och prop. 2015/16:118 s. 17 f.). Sådana överträdelser är det dock inte fråga om här. Överträdelser av den nya anmälningsskyldigheten bör därför vara straffbelagda.

Regeringen bedömer att straffskalan, i likhet med vad som gäller både brott mot den nuvarande anmälningsskyldigheten och i övrigt vid brott mot föreskrifter i växtskyddslagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av växtskyddslagen, endast bör omfatta böter.

Enligt den nuvarande straffbestämmelsen krävs uppsåt eller oaktsamhet för att någon ska kunna dömas till ansvar för brott mot anmälningsskyldigheten. En utebliven anmälan av en faktisk eller misstänkt

Prop. 2015/16:200 förekomst av en allvarlig skadegörare kan få till följd att skadegöraren sprids och medför stora skador på miljön och andra natur- och kulturvärden samt omfattande ekonomiska förluster för framför allt företag i jordbruks-, skogs- och trädgårdsnäringen men även friluftslivet och turistnäringen. Intresset att förhindra spridning av skadegörare och undvika sådana konsekvenser är enligt regeringens mening betydande. Detta är ett skäl till att överväga att låta inte bara uppsåtliga utan även oaktsamma gärningar leda till straffansvar på det sätt som enligt 10 § växtskyddslagen gällt hittills för brott mot anmälningsskyldigheten.

Oaktsamhet brukar delas in i medveten oaktsamhet och omedveten oaktsamhet. Medveten oaktsamhet innebär att någon har begått en gärning trots insikt om att det fanns en risk för att gärningen skulle få en viss följd. Omedveten oaktsamhet innebär att någon har begått en gärning utan att inse att det skulle kunna få en viss följd trots att han eller hon borde ha insett eller misstänkt detta. Den nu föreslagna anmälningsskyldigheten innebär att även den som inte är säker på att han eller hon sett en skadegörare som ska anmälas men misstänker att så är fallet ska anmäla detta. Enligt regeringens uppfattning är det emellertid svårt att avgöra vilka förutsättningar som måste vara uppfyllda för att en underlåtenhet att anmäla i den situationen skulle kunna anses ha skett av oaktsamhet. För att undvika oklarheter om straffbudets räckvidd bör oaktsamma gärningar därför inte straffbeläggas.

Kammarrätten i Stockholm har väckt frågan om inte straffansvaret borde begränsas till vissa personkategorier. Som konstaterats i avsnitt 6.1 innebär den föreslagna ändringen av 4 § växtskyddslagen att fler personer än vad som är fallet i dag blir anmälningsskyldiga. Det är svårt att på förhand uttömmande identifiera vilka aktörer som kommer att vara anmälningsskyldiga. Som framgår av avsnitt 6.1 kan det finnas flera aktörer – såväl yrkesmässiga som privata – som har en betydande kunskap om växter och växtskadegörare och som kan konstatera eller misstänka förekomst av en allvarlig skadegörare. Med hänsyn till detta och till vikten av att den ansvariga myndigheten snabbt kan få relevant information om faktiska eller misstänkta förekomster av skadegörare för att avgöra om åtgärder behöver vidtas för att förhindra att de sprids och orsakar miljömässiga och ekonomiska skador anser regeringen att straffansvaret inte bör begränsas till vissa aktörer.

Lagrådet har ansett att det finns skäl som talar för att straffbestämmelsen ska omfatta även den som uppsåtligen underlåter att på begäran lämna ytterligare upplysningar. Regeringen saknar underlag för att nu närmare ta ställning till behovet av en sådan straffbestämmelse. Regeringen vill dock när det gäller behovet framhålla följande. Av avsnitt 6.3 framgår att regeringen i en förordning kan bemyndiga den ansvariga myndigheten att meddela närmare föreskrifter om anmälan. Med stöd av ett sådant bemyndigande kan myndigheten föreskriva om t.ex. vilka uppgifter som i normalfallet ska finnas i en anmälan. Den nu föreslagna upplysningsskyldigheten innebär att myndigheten – utöver de uppgifter som enligt myndighetens föreskrifter ska finnas i en anmälan – i det enskilda fallet kan begära att den som gjort anmälan lämnar ytterligare upplysningar om den anmälda skadegöraren. Då den som anmäler, såsom beskrivits i avsnitt 6.1, typiskt sett kan antas vara någon som i sin yrkesverksamhet hanterar växter torde han eller hon, på grund

av risken för att det är fråga om en allvarlig skadegörare som kan spridas och orsaka skador i verksamheten, normalt ha ett intresse av att myndigheten snabbt kan bedöma om åtgärder behöver vidtas. Det framstår därför som mindre troligt att anmälaren skulle underlåta att på begäran lämna ytterligare upplysningar om den anmälda skadegöraren som han eller hon har tillgång till. Om anmälaren trots detta skulle underlåta att lämna de begärda upplysningarna för att han eller hon inte har tillgång till dem eller inte vill lämna ut dem kan myndigheten i stället inhämta upplysningar om den anmälda skadegöraren genom att med stöd av 5 a § besluta om provtagning eller undersökning. Även om en underlåtenhet att lämna ytterligare upplysningar skulle kunna försena myndighetens arbete så skulle det alltså inte hindra att myndigheten även utan begärda upplysningar kan bedöma om det behöver vidtas åtgärder för att förhindra spridning av den anmälda skadegöraren.

Inför att det nu gällande direktivet 2000/29/EG ska ersättas av en direkt tillämplig EU-förordning om skyddsåtgärder mot växtskadegörare behöver det göras en fullständig översyn av den svenska växtskyddslagen. Det finns då anledning att återkomma i frågan om behovet av straffbestämmelser.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Jordbruksverkets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 54 i förordning (EU) nr 652/2014 ska den utvidgade anmälningsskyldigheten i artikel 15a i rådets direktiv 2000/60/EG tillämpas från och med den 1 januari 2017. De föreslagna ändringarna i växtskyddslagen (1972:318) måste därför träda i kraft vid detta datum.

8 Konsekvenser

8.1 Allmänt om förslaget

Som framgår av avsnitt 6 föreslås ändringar i 4 § växtskyddslagen som innebär att den nuvarande anmälningsskyldigheten utvidgas till att gälla fler aktörer och fler skadegörare samt att den ska gälla redan vid misstanke om förekomst av skadegörare och inte, som nu, först när det finns anledning att anta att ett angrepp skett. Vidare föreslås att den som gjort anmälan på begäran av den ansvariga myndigheten ska lämna

Prop. 2015/16:200 ytterligare upplysningar om den anmälda förekomsten. Slutligen föreslås ändringar i 10 § som innebär att uppsåtliga brott mot den utvidgade anmälningsskyldigheten ska leda till bötesstraff.

Syftet med förslaget att utvidga anmälningsskyldigheten är att genomföra artikel 15a i direktiv 2000/29/EG. Direktiv är enligt artikel 288 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt bindande för varje medlemsstat med avseende på det resultat som ska uppnås men medlemsstaten får själv bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet. Som framgår av avsnitt 6.1 föreslås att det i lagen även i fortsättningen ska anges att anmälan ska ske *genast* och inte *skriftligen inom tio dagar* som det står i den nu gällande lydelsen av artikel 15a. Den valda formuleringen har motiverats med hänsyn till vikten av att ansvarig myndighet snabbt kan vidta åtgärder när en förekomst av skadegörare har konstaterats och motsvarar innehållet i en politiskt överenskommen, men ännu inte formellt antagen ändring av artikel 15a. Ett alternativ hade varit att i stället ange att anmälan ska göras inom tio dagar och skriftligen eller att bemyndiga ansvarig myndighet att meddela föreskrifter om tidpunkten för anmälan. Vidare har anmälningsskyldigheten begränsats till ”den som konstaterar eller misstänker förekomst” av en anmälningspliktig skadegörare i stället för till ”den som får vetskap om eller har orsak att misstänka förekomst” av en sådan skadegörare som det uttrycks i artikel 15a. Motiveringarna till den valda formuleringen finns i avsnitt 6.1.

Den föreslagna anmälningsskyldigheten kommer framför allt att träffa personer som i sin yrkesverksamhet hanterar växter och växtprodukter – såväl företag i framför allt jordbruks-, skogs- och trädgårdsnäringen som myndigheter, universitet samt markägande kommuner och landsting. Även privatpersoner såsom hobbyodlare och medlemmar i entomologiska sällskap och trädgårdsföreningar kan komma att bli anmälningskyldiga. Därtill berörs de ansvariga myndigheterna, Jordbruksverket och länsstyrelsen. Då överträdelser av anmälningsskyldigheten är förenade med straffsanktion berörs även polis, åklagare och domstolar av förslaget.

8.2 Konsekvenser för enskilda

Den utvidgade anmälningsskyldigheten ska gälla personer som konstaterar eller misstänker förekomst av växtskadegörare. Kretsen av anmälningskyldiga kommer alltså att vara vid. För berörda företag i jordbruks-, skogs- och trädgårdsnäringen kan förslaget ge upphov till kostnader i form av tidsåtgång för att göra anmälan. Storleken på de administrativa kostnader för berörda företag som den tidsåtgången kan ge upphov till får närmare uppskattas i samband med att verkställighetsföreskrifter om hur anmälan ska göras meddelas men med ledning av den konsekvensutredning som Jordbruksverket har gjort i sin promemoria och en särskild konsekvensanalys som Jordbruksverket gjort och som finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2015/06818/SK) kan man få en ungefärlig uppfattning om storleken på kostnaderna.

Jordbruksverket har utgått från att en anmälan kommer att kunna göras via telefon och ibland behöva kompletteras med ett foto och uppskattat att tidsåtgången för detta kommer att vara omkring 30 minuter. Vidare har Jordbruksverket uppskattat att den utvidgade anmälningsskyldigheten kan innebära att det görs omkring 100 anmälningar per år, vilket skulle betyda en total tidsåtgång på 50 timmar. Jordbruksverket har uppskattat att den totala administrativa kostnaden för denna tidsåtgång baserat på timkostnader för berörda företag (exempelvis plantskolor, handels-trädgårdar, rådgivare och certifierings- och kvalitetskontrollorgan) kommer att uppgå till omkring 11 500 kr årligen, vilket i sammanhanget är en blygsam summa jämfört med de kostnader företagen skulle drabbas av om en skadegörare spred sig.

Förslaget ger inte upphov till några andra kostnader för företagen än administrativa kostnader. Det är inte aktuellt att ta någon speciell hänsyn till små företag eller privata aktörer som berörs av anmälningsskyldigheten.

8.3 Konsekvenser för det allmänna

Jordbruksverket

Om rätt uppgifter finns med i en anmälan så har Jordbruksverket bedömt att anmälan genomsnittligen kan handläggas på en timme. Uppskattningen bygger på att Jordbruksverket aktivt arbetar med informationsinsatser om vilka uppgifter som behöver finnas med när man anmäler förekomst av en växtskadegörare. Jordbruksverket har vidare bedömt att den utvidgade anmälningsskyldigheten innebär att det kan komma in omkring 100 anmälningar per år jämfört med de omkring 50 anmälningar per år som gäller i dag. Av dessa kommer 20 stycken att motivera provtagningar som uppskattningsvis kommer att ta en och en halv arbetsdag, dvs. omkring tolv timmar att genomföra.

Jordbruksverket har bedömt att den ökade arbetsbördan till följd av den utvidgade anmälningsskyldigheten kan hanteras inom ramen för den verksamhet som redan bedrivs.

Länsstyrelserna

Enligt 8 § första stycket förordningen (2006:817) om växtskydd m.m. ska en anmälan avseende växtskadegörare göras hos Jordbruksverket eller länsstyrelsen. Av 8 § andra stycket framgår att en anmälan som gjorts hos länsstyrelsen genast ska sändas vidare till Jordbruksverket. Den föreslagna ändringen av anmälningsskyldigheten har inte föranlett några överväganden om ändring i fråga om länsstyrelsens ansvar för att ta emot anmälningar avseende allvarliga växtskadegörare. Den ökning av antalet anmälningar som ett genomförande av förslaget kan förväntas medföra torde dock innebära en ganska försumbar ökning av länsstyrelsens arbetsinsats som kan rymmas inom nuvarande budgetramar.

Polis, åklagare och domstolar

Hittills har inga åtalsanmälningar gjorts med anledning av att den nuvarande anmälningsskyldigheten åsidosatts. Detta beror enligt Jordbruks-

Prop. 2015/16:200 verket främst på att det varit svårt att bevisa att en aktör borde ha anmält. Jordbruksverket anser att den utvidgade anmälningsskyldigheten kan medföra en liten ökning av antalet fall som leder till åtalsanmälan, uppskattningsvis ett fall på en femårsperiod. Mot den bakgrunden bedöms eventuella merkostnader för polis, åklagare och allmänna domstolar bli högst begränsade och kunna rymmas inom myndigheternas befintliga budgetramar.

Andra berörda myndigheter

Den utvidgade anmälningsskyldigheten kommer att gälla alla som konstaterar eller misstänker förekomst av en allvarlig skadegörare. Detta innebär att personer vid Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket eller andra myndigheter som arbetar med växter, växtprodukter eller växtskadegörare kan bli anmälningsskyldiga.

Kommuner och landsting

Den som i en kommun eller ett landsting ansvarar för regelbunden skötsel av parker och andra grönråden kommer att kunna träffas av den utvidgade anmälningsskyldigheten. Då kommuner och landsting normalt är att se som både markägare och brukare omfattas de redan i dag av anmälningsskyldigheten och förslaget att utvidga anmälningsskyldigheten innebär därför inte någon skillnad mot vad som gällt hittills.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318)

Ny rubrik före 4 §

Rubriken före 4 § ändras från anmälningsplikt till anmälningsskyldighet. Begreppet anmälningsskyldighet används redan nu i 4 § andra stycket och i rubriken före 8 § växtskyddsförordningen.

4 §

Ändringen i *första stycket* innebär att anmälningsskyldigheten utvidgas till att gälla den som konstaterar eller misstänker förekomst av en växtskadegörare som omfattas av föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 § första eller andra stycket. Till skillnad från vad som gällt hittills krävs det inte att man haft anledning att anta att ett angrepp faktiskt har skett utan det räcker med att konstatera eller misstänka förekomst av en skadegörare. Bestämmelsen gäller envar och inte, såsom hittills, endast markägare, brukare av mark och den som har växter eller växtprodukter i lager för försäljning till andra än konsumenter. För att en person ska träffas av anmälningsskyldigheten krävs emellertid att han eller hon har kompetens att avgöra om en växtskadegörare är eller kan misstänkas vara anmälningspliktig. Detta innebär att anmälningsskyldigheten framför allt kommer att träffa personer som i sin yrkesverksamhet sysslar med växter

eller privatpersoner med omfattande kunskap om växter. Vilka skadegörare som omfattas av anmälningsskyldigheten kommer precis som hittills att framgå av Jordbruksverkets föreskrifter. En nyhet är att anmälningsskyldigheten ska gälla även sådana växtskadegörare som omfattas av föreskrifter som meddelats med stöd av 3 § andra stycket. Föreskrifter enligt 3 § andra stycket avser dels tillfälliga åtgärder som en medlemsstat får vidta enligt artikel 16.2 i direktiv 2000/29/EG för att förhindra spridning av tidigare okända skadegörare som ännu inte hunnit förtecknas i bilagorna I och II till direktivet, dels åtgärder som krävs enligt ett beslut som kommissionen fattat med stöd av artikel 16.3 i direktivet om sådana skadegörare eller om skadegörare som förtecknas i nämnda bilagor.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges att den som har gjort en anmälan enligt första stycket på begäran av den myndighet som regeringen bestämmer ska lämna ytterligare uppgifter om den anmälda förekomsten. Bestämmelsen möjliggör att den ansvariga myndigheten inhämtar ytterligare uppgifter än de som enligt myndighetens föreskrifter ska ingå i en anmälan.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.1, 6.3 och 6.4.

10 §

Ändringen i *första stycket* innebär att första punkten som anger att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte gör en anmälan enligt 4 § stryks. Som en följd av ändringen får övriga punkter en annan nummerordning.

Ett nytt *andra stycke* införs. I stycket anges att även den som uppsåtligen inte gör en anmälan enligt 4 § döms till böter. Oaktsamma gärningar blir därmed straffria.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.5

Sammanfattning av Jordbruksverkets promemoria Regeringsuppdrag om skyldighet att anmäla vissa växtskadegörare

I promemorian föreslås ändringar i 4 § växtskyddslagen (1972:318) med anledning av att en ny bestämmelse, artikel 15a, införts i Rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen. Enligt artikel 15a ska medlemsstaterna föreskriva om en skyldighet för varje person som får vetskap om eller har anledning att misstänka en förekomst av vissa växtskadegörare.

Jordbruksverkets förslag innebär att den nuvarande bestämmelsen i 4 § växtskyddslagen om skyldighet för markägare, brukare och den som innehar växter eller växtprodukter för försäljning till andra än konsumenter att anmäla misstänkta angrepp av växtskadegörare ersätts med en skyldighet som gäller varje person som får vetskap om eller har anledning att misstänka en förekomst av vissa växtskadegörare att anmäla detta.

I promemorian har Jordbruksverket också gjort bedömningen att nuvarande straffbestämmelse i 10 § växtskyddslagen bör behållas oförändrad, vilket innebär att även den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte gör en anmälan enligt den nya 4 § ska dömas till böter.

Författningsförslaget i Jordbruksverkets promemoria Regeringsuppdrag om skyldighet att anmäla vissa växtskadegörare

Prop. 2015/16:200
Bilaga 2

Jordbruksverket har föreslagit att 4 § växtskyddslagen (1972:318) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4 §¹
Den som har *anledning anta att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt eller växtodling på mark som han äger eller brukar eller växter eller växtprodukter i lager som han innehar för försäljning till andra än konsumenter skall genast anmäla detta. Anmälan skall göras till den myndighet som regeringen bestämmer.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *undantag från anmälningsskyldigheten.*

Föreslagen lydelse

Den som har *vetskap om, eller har anledning att misstänka, förekomst av en växtskadegörare som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket ska genast anmäla detta.*

Anmälningsskyldigheten enligt första stycket gäller även för växtskadegörare som är föremål för föreskrifter eller beslut enligt 3 § andra stycket. Anmälan ska lämnas in till den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter *eller i det enskilda fallet besluta om vilka uppgifter som ska ingå i anmälan.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

¹ Senaste lydelse 2006:808.

Förteckning över remissinstanserna

Yttrande över Jordbruksverkets promemoria Regeringsuppdrag om skyldighet att anmäla vissa växtskadegörare har lämnats av Göta hovrätt, Jönköpings tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Jönköping, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten, Tullverket, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Göteborgs universitet, Lunds universitet, Stockholms universitet, Uppsala universitet, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Naturhistoriska riksmuseet, Föreningen Sveriges Stadsträdgårdsmästare, Lantbrukarnas Riksförbund, Sveriges Byggindustrier och Virkesmätningsföreningen Syd.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig men har avstått eller inte haft några synpunkter: Umeå universitet, Havs- och vattenmyndigheten, Regelrådet, Sveriges lantbruksuniversitet, Svenska kyrkan, Sveriges Kommuner och Landsting och Sveriges Åkeriföretag.

Följande remissinstanser har inte besvarat remissen: Branschråd för Lantbrukets Rådgivningsföretag, Fritidsodlarnas Riksorganisation, Hushållningssällskapens Förbund, Lovanggruppen, Nematodlaboratoriet Potatisbranschens utsädeskommitté, Skogsindustrierna, Skogssällskapet, SMAK, Småsågarnas Riksförbund, Sveaskog, Svenska Botaniska Föreningen, Svenska Utsädesföretagens Förening, Sverigepotatis AB, Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare, Svensk Handel, Sveriges entomologiska förening, Sveriges Stenindustriförbund, Transportindustriförbundet och Trädgårdsanläggarna i Sverige.

Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen
(1972:318)

Härigenom föreskrivs¹ att 4 och 10 §§ och rubriken närmast före 4 § växtskyddslagen (1972:318) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anmälningsskyldighet

4 §²

Den som *har anledning anta att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt eller växtodling på mark som han äger eller brukar eller växter eller växtprodukter i lager som han innehar för försäljning till andra än konsumenter skall* genast anmäla detta. *Anmälan skall göras till den myndighet som regeringen bestämmer.*

Anmälningsskyldighet

Den som *konstaterar eller misstänker förekomst av en växtskadegörare som omfattas av föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 § första eller andra stycket ska* genast anmäla detta till den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från anmälningsskyldigheten.

Den som har gjort en anmälan enligt första stycket ska på begäran av den myndighet som regeringen bestämmer lämna ytterligare upplysningar om den anmälda förekomsten.

10 §³

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. *inte gör en anmälan enligt 4 §,*

2. *inte följer ett föreläggande eller bryter mot en föreskrift eller ett förbud som har meddelats med stöd av 5, 5 a, eller 7 a §,*

3. *åsidosätter en skyldighet enligt 6 §, eller*

4. *utfärdar sundhetsintyg utan*

1. *inte följer ett föreläggande eller bryter mot en föreskrift eller ett förbud som har meddelats med stöd av 5, 5 a, eller 7 a §,*

2. *åsidosätter en skyldighet enligt 6 §, eller*

3. *utfärdar sundhetsintyg utan att ha fått uppgiften överlämnad till sig enligt 7 a § tredje stycket.*

¹ Jfr Rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen.

² Senaste lydelse 2006:808.

³ Senaste lydelse 2013:1057.

Prop. 2015/16:200
Bilaga 4

*att ha fått uppgiften överlämnad
till sig enligt 7 a § tredje stycket.*

*Till böter döms även den som
upsåtligen inte gör en anmälan
enligt 4 §.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-06-21

Närvarande: F.d. justitieråden Bo Svensson och Gustaf Sandström samt justitierådet Ingemar Persson.

En utvidgad skyldighet att anmäla växtskadegörare

Enligt en lagrådsremiss den 9 juni 2016 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Magnus Petersson.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

4 §

I huvudsak gäller för närvarande en anmälningsskyldighet för den som har anledning anta att en viss växtskadegörare har angripit hans växter eller växtodlingar eller växtprodukter som han har i lager för försäljning till andra än konsumenter.

I författningskommentaren till 4 § sägs att den föreslagna anmälningsskyldigheten ska gälla envar och inte, såsom hittills, endast markägare, brukare av mark och den som har växter eller växtprodukter i lager för försäljning till andra än konsumenter. Vidare sägs att det till skillnad från vad som gällt hittills inte för anmälningsskyldighet ska krävas att någon har haft anledning att anta att ett angrepp faktiskt har skett utan det ska räcka med att konstatera eller misstänka förekomst av en skadegörare.

Lagrådet menar emellertid att det som sägs i författningskommentaren om att anmälningsskyldigheten gäller envar inte kan gälla utan reservationer. I remissen uttalas i avsnitt 6.1, under rubriken ”Vem ska anmäla?”, att avsikten med formuleringen i direktivet knappast är att anmälningsskyldigheten ska omfatta inte bara den som själv upptäcker en skadegörare utan även den som genom media uppmärksammar en skadegörare. Det sägs vidare att det måste vara den som själv ser en skadegörare eller vad som kan misstänkas vara en skadegörare som bäst kan se till att den ansvariga myndigheten får tillförlitlig och aktuell information.

Det kan också nämnas att det i skäl 13 till den föreslagna EU-förordningen talas om skadegörare i växter m.m. ”som är eller har varit under aktörens kontroll” och i bl.a. artikel 15.1 om växter m.m. ”som befinner sig under [en professionell aktörs] kontroll”. Artikel 15a, som rör åtgärder som ska vidtas av andra personer än de professionella aktörerna, innehåller ingen motsvarande hänvisning till ”kontroll”. Av

Prop. 2015/16:200
Bilaga 5

sammanhanget får emellertid anses framgå att enbart andrahandsuppgifter via media eller dylikt inte kan utgöra en sådan misstanke som kan grunda en anmälningsskyldighet för en person som inte är en professionell aktör.

Författningskommentaren bör justeras så att den innehållsmässigt svarar mot vad som sägs i avsnitt 6.1.

10 §

Lagrådet anser att det finns skäl som talar för att straffbestämmelsen i andra stycket ska omfatta även den som uppsåtligen underlåter att på begäran lämna ytterligare upplysningar.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 september 2016

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Bucht, Hultqvist, Regnér, Andersson, Hellmark Knutsson, Ygeman, A Johansson, Bolund, Damberg, Bah Kuhnke, Shekarabi, Fridolin, Wikström, Eriksson, Linde, Skog

Föredragande: statsrådet Bucht

Regeringen beslutar proposition 2015/16:200 En utvidgad skyldighet att anmäla växtskadegörare

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
---------------------------	---	--

Lag om ändring i
växtskyddslagen
(1972:318)

32014R0652